

DE L'ÀMBIT A LA VEGUERIA DEL PENEDÈS.

Compareixença de l'Institut d'Estudis Penedesencs a la Comissió de Política Territorial del Parlament de Catalunya

Bona tarda!

Sr. President

Senyores diputades, senyors diputats.

En nom de l'Institut d'Estudis Penedesencs vull agrair-los que ens hagin ofert la possibilitat de comparèixer davant la Comissió de Política Territorial del Parlament de Catalunya en relació a la tramitació de la Proposició de Llei de reconeixement del Penedès com a àmbit funcional de planificació (tram 202-00044/08) i de la Proposició de Llei de modificació de l'article 2 de la Llei 1/1995, del 16 de març, per la qual s'aprova el Pla territorial general de Catalunya i de l'article 12 de la Llei 23/1983, del 21 de novembre (tram 202-00046/08).

Però, a la vegada voldria manifestar-los el nostre malestar per no haver pogut comparèixer davant la Comissió d'Affers Institucionals en la tramitació de la Llei de Vegueries, malgrat haver-nos convidat a fer-ho inicialment. Les presses mai no són bones, i menys quan es debaten lleis tan importants per al país com aquesta.

L'Institut d'Estudis Penedesencs es va fundar l'any 1977 i actualment compta amb un miler de socis. Des dels seus inicis, la recerca, la promoció i la difusió de la cultura penedesenca en el seu sentit més ampli del terme han estat sempre els eixos de la seva activitat. L'àmbit d'actuació de l'IEP han estat i són les tres comarques penedesenques: l'Alt Penedès, el Baix Penedès, i el Garraf. Comarques que conformen un Penedès unit amb lligams culturals, socials, geogràfics i econòmics, però que, malauradament, està dividit administrativament i políticament, tant per l'Estat espanyol com per la Generalitat de Catalunya.

L'Institut d'Estudis Penedesencs defensa entusiàsticament la divisió territorial de Catalunya en vegueries, i així ho ha manifestat públicament i repetidament. En aquest sentit volem felicitar el Govern de la Generalitat de Catalunya per tirar endavant, finalment, l'organització de Catalunya

en vegueries tal i com estableix l'Estatut d'Autonomia (almenys abans que li passi el ribot el Tribunal Constitucional), i ja que aquesta és la fórmula que millor s'adiu amb la història i la realitat del nostre país, i perquè aquesta és la fórmula que millor s'adiu amb la història i la realitat del nostre país.

Ara bé, el que no entenem són les presses per aprovar-la justament ara i sense el consens que requereix una llei d'aquestes característiques i, sobretot, que hom s'entesti que siguin set les vegueries, i no pas vuit, incorporant la del Penedès que majoritàriament es ve reclamant des de tot el territori i des d'una majoria del Parlament de Catalunya mateix. I no ho entenem sobretot després que el Ple del Parlament per majoria absoluta hagués aprovat d'iniciar els tràmits per al reconeixement del Penedès com a àrea funcional de planificació (16 de desembre de 2009). La darrera assemblea de socis de l'IEP, celebrada a finals de febrer a l'Arboç, va aprovar un manifest deixant constància del nostre profund desacord amb el redactat actual de la Llei de Vegueries perquè no respecta la unitat del Penedès, i el trosseja en tres vegueries: la del Camp de Tarragona, la de la Catalunya Central i la de Barcelona.

El Penedès és una realitat que 177 anys de províncies no han aconseguit destruir, ni tan sols diluir, i que tampoc destruirà una nova llei territorial autista vers el Penedès. Per tant ja els avanço la nostra posició favorable a la **Proposició de llei de reconeixement del Penedès com a àrea funcional de planificació** (tram. 202-00044/08) i a la **Proposició de llei de modificació de l'article 2 de la Llei 1/1995, del 16 de març, per la qual s'aprova el Pla territorial general de Catalunya, i de l'article 12 de la Llei 23/1983, del 21 de novembre, de política territorial** (tram. 202-00046/08), que s'estan tramitant en aquest Parlament.

Des de la seva fundació, l'Institut d'Estudis Penedesencs ve defensant i treballant la unitat penedesenca, hereu d'una aspiració de l'època republicana. L'IEP sempre ha fet costat a les iniciatives que han apostat per la unitat de les terres penedesenques: el Pacte del Penedès, l'any 1980; la proposta perquè el Penedès fos un àmbit de planificació territorial, l'any 1995; o el més recent Pacte de Sant Martí, l'any 2004, signat pels consells comarcals de l'Anoia, l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf i pels ajuntaments de les quatre capitals comarcals, amb l'objectiu de planificar conjuntament les infraestructures.

L'any 2004, quan es va reobrir el debat territorial, l'IEP va publicar un manifest on es reivindicava la vegueria Penedès i la creació prèvia d'un àmbit funcional de planificació del Penedès. I ha estat a partir d'aquesta crida que la societat penedesenca, organitzada a través de la Plataforma per una Vegueria Pròpia, s'ha mobilitzat reivindicant l'àmbit de planificació i la vegueria Penedès. Sis anys de mobilitzacions que han mostrat clarament, per activa i per passiva, quina és la posició del territori i la seva gent (www.vegueriapropia.org).

Posicionament que s'ha fet evident mitjançant els acords favorables a l'àmbit de planificació i a la vegueria del Penedès de 63 ajuntaments que representen el 90% de la població; dels consells comarcals de l'Alt Penedès, del Baix Penedès, del Garraf i de l'Anoia; de 13 associacions empresarials que representen 2.500 empreses; de 130 entitats que aglutinen prop de 8.000 persones; i de la signatura de 12.500 penedesencs i penedesenques. Tot plegat mostra un suport molt més ampli del que requereixen els articles 4 i 6 del Projecte de Llei de Vegueries per a la creació d'una de nova. L'àmbit de planificació i la vegueria són un clam al Penedès, potser un dels pocs

Ramon Arnabat durant la seva intervenció al Parlament.

territoris, juntament amb les Terres de l'Ebre, que porta anys parlant i debatent d'aquest tema, i que s'ha posicionat massivament a favor de tenir una vegueria. L'únic que ha mostrat la voluntat de ser i de configurar-se com a tal.

L'àmbit funcional de planificació territorial es defineix com un instrument per fomentar una distribució equilibrada del creixement, per assolir nivells de renda adequats en tot el territori i promoure un creixement ordenat de les seves implantacions, per incrementar l'eficàcia de les activitats econòmiques i aconseguir una millor qualitat de vida. Àmbits definits per la legislació com a *"unitat funcional definida i composta de sistemes urbans de diferents comarques"*, i el Penedès compleix perfectament els requisits d'aquesta definició.

És per aquests motius que el Penedès vol esdevenir un àmbit de planificació amb el seu corresponent pla territorial parcial que s'integri en el pla territorial general de Catalunya. Un pla que, com diu la seva exposició de motius, ha d'ésser l'instrument que defineixi els objectius d'equilibri territorial i de desenvolupament sostenible per a l'interès general de Catalunya i, a la vegada, ha d'ésser el marc orientador de les accions que emprenguin els poders públics per crear les condicions adequades per atreure l'activitat econòmica als espais territorials idonis i aconseguir que els ciutadans de Catalunya tinguin uns nivells de qualitat de vida semblants, independentment de l'àmbit territorial on visquin.

Un àmbit funcional de planificació territorial penedesenc no tan sols contribuirà a la millora de la qualitat de vida de les persones que hi viuen, sinó que, a la vegada, esdevindrà un

instrument de major equilibri entre els diferents territoris que conformen aquest país, tot i convertint-se d'aquesta manera en element cohesionador de Catalunya. Per tot això, l'àmbit i la vegueria del Penedès són una necessitat per a la Catalunya d'avui i del demà.

Però el Penedès, igual que la resta d'àmbits de planificació territorial de Catalunya, també vol ser vegueria, per tal d'unificar els camps d'actuació de les administracions locals, nacional i estatal; d'apropar els àmbits de decisió als ciutadans; i de coordinar i planificar les actuacions sobre el territori, tot garantint la seva representativitat. Les vegueries signifiquen menys burocràcia i més democràcia, menys centralisme i més eficàcia. I per això ens trobaran sempre al seu costat en la defensa del sistema veguerial o regional, però no pas en la defensa d'aquest Projecte de Llei que margina el Penedès, negant-li el dret a ésser vegueria. Un dret que li pertany per història i realitat, per passat, present i futur, però, per damunt de tot, per voluntat manifesta de ser-ho.

Al Penedès volem posar fi d'una vegada per totes a l'esquarterament del segle XIX del nostre territori entre les províncies de Barcelona i Tarragona, i al més actual entre els àmbits de planificació territorial de les Comarques Centrals, del Camp de Tarragona i Metropolità. Les comarques de l'Alt Penedès, de l'Anoia, del Baix Penedès i del Garraf conformen un marc geogràfic amb entitat demogràfica, identitat pròpia, cohesió social i funcional i amb relacions de tot ordre entre comarques. Disposen de centres urbans rectors consolidats i dinàmics, d'amplis sectors rurals i forestals de gran valor paisatgístic; d'activitats econòmiques compartides i/o complementàries i de realitats i problemàtiques comunes.

Unes comarques que per les seves diferències, alhora que per les seves similituds, treballant en xarxa poden multiplicar els seus resultats. El Penedès és una realitat i una unitat territorial tangible, té una llarga història comuna i una potent cultura, una gran homogeneïtat física i una demografia relativament equilibrada, equidistant dels grans pols territorials de Catalunya que es concentren en les àrees metropolitanes. El Penedès té massa crítica (450.000 habitants) i territori (2.000 km²) suficients per esdevenir el vuitè àmbit de planificació territorial i la vuitena vegueria de Catalunya.

Els Plans territorials parcials, aplicats a cada àmbit de planificació, han de marcar les directrius de desenvolupament en els propers decennis de les diferents realitats territorials que conformen el país. També, mentre no es desplegui la divisió de Catalunya en vegueries, el Govern, a l'hora de planificar els serveis, ha de tenir en compte subsidiàriament aquests àmbits territorials funcionals definits per la Llei. És per aquest motiu que des del Penedès es reivindica la creació de l'àrea funcional de planificació del Penedès i l'elaboració del seu pla territorial parcial corresponent, que abasti les comarques de l'Alt Penedès, l'Anoia amb excepció dels municipis citats a la proposició, el Baix Penedès i el Garraf.

L'àmbit i la vegueria del Penedès han de permetre compassar la realitat econòmica, social i cultural amb els espais polítics i administratius. L'àmbit i la vegueria del Penedès han de possibilitar que aquest territori i la seva gent puguin decidir sobre el seu futur amb autonomia, i no esdevinguin el cul de sac de dues àrees metropolitanes properes que disposen d'instruments propis que poden condicionar les possibilitats del nostre territori. El Penedès manté i ha de seguir mantenint una estreta relació amb les zones metropolitanes de Barcelona, i de Reus-Tarragona, però ho ha de fer des de l'autonomia.

L'àmbit i la vegueria del Penedès han d'afavorir la potenciació de les fortaleses del territori i de la societat penedesenca, i la superació de les seves debilitats. Per això caldrà millorar també les comunicacions entre els diversos territoris, amb una planificació en funció de llurs interessos, sense que això suposi cap tipus d'enfrontament amb la resta del país, sinó com a complement seu, però sempre amb una visió pròpia des del nostre territori i en defensa de cadascuna de les comarques i pobles que el componen.

L'àmbit i la vegueria del Penedès han de permetre als ciutadans i ciutadanes penedesencs de disposar d'una administració més eficient, eficaç i propera, de millors serveis, de més possibilitats i, en definitiva, de més benestar. L'àmbit i, sobretot, la vegueria del Penedès permeten que es faci més concret i tangible el principi de subsidiarietat pel qual tot el que pot fer l'organisme inferior no ho ha de fer l'organisme superior. Així ho reconeixen les legislacions progressistes i la mentalitat política europea. Així ho hem entès les institucions, entitats, associacions i ciutadans que els donem suport.

No és la primera vegada que en aquest Parlament de Catalunya es debat sobre l'àmbit territorial de planificació del Penedès. Amb data 21 de juny de 2006 la Comissió de Política Territorial ja aprovà una proposta de resolució per a la creació d'aquest àmbit. En el termini que tenia per fer-la efectiva, el Govern va cessar i la proposta va quedar aturada. Però la nova Comissió de Política Territorial del Parlament sorgida de les eleccions de l'1 de novembre de 2006 va tornar a aprovar una proposta idèntica de resolució el 5 de desembre de 2007, la qual va arribar al termini del 15 d'abril de 2008 sense que el Govern li donés compliment. De fet, no va ser fins l'11 de novembre de 2008 que el Govern aprovà la memòria prèvia a la redacció de l'avantprojecte per a la creació d'aquest àmbit, si bé supeditat a la modificació del Pla Territorial General de Catalunya. Mentrestant, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques ha procedit a l'aprovació de diversos Plans territorials parcials, entre ells els tres que esquarteren el Penedès i planifiquen les seves infraestructures i serveis: el del Camp de Tarragona, el de les Comarques Centrals, i el Metropolità, aquest darrer, curiosament, aprovat ahir pel Govern. És com si ens volguessin segar l'herba sota els peus. Tot plegat sense respectar les minses eines de planificació penedesenca, com ara el pla director de l'Alt Penedès.

Finalment, el Parlament de Catalunya va aprovar per unanimitat el 16 de desembre de 2009 la tramitació del projecte de Llei perquè el Penedès sigui el vuitè àmbit de planificació de Catalunya, que és del que estem parlant avui, quatre mesos després. Al ritme que anem, quan s'aprovi l'àmbit de planificació territorial del Penedès i s'hagi de procedir a la redacció del corresponent Pla territorial parcial, el futur del Penedès ja estarà planificat pels tres altres àmbits de planificació que actualment abasten el seu territori. Però ja els haig d'avançar que no ens alimenten molles. No acceptarem un àmbit de planificació de segona, ni un pla territorial parcial del Penedès que estigui condicionat pels plans territorials parcials Metropolità, del Camp de Tarragona i de les Comarques Centrals. No acceptarem un pla territorial parcial fet a base de cosits i recosits, una mena de patchwork fet amb els retalls dels tres plans citats i en els quals, de moment, està desmembrat el Penedès. El pla territorial parcial del Penedès ha de ser elaborat amb la participació del territori i ha d'esdevenir un instrument de planificació que defineixi els objectius per a un desenvolupament sostenible, l'equilibri territorial, la preservació del medi ambient i el marc orientador de les accions que s'hi emprendran cap a una determinada visió de futur.

La gent del Penedès volem participar activament en la configuració de la Catalunya del futur, i volem fer-ho des del nostre territori, des del nostre àmbit, perquè pensem que el Penedès és un element clau de Catalunya. Des del Penedès podem aportar propostes no tan sols per al nostre territori, sinó per al país, però necessitem els mitjans per poder-ho fer.

Mentrestant, des del Penedès anem fent Penedès. Cada cop hi ha més entitats, empreses i administracions que ja treballen en aquest àmbit territorial. Cada cop s'organitzen més actes culturals, socials i econòmics que tenen com a marc de referència l'àmbit Penedès. El Penedès ja està començant a funcionar com a àmbit i com a vegueria sense ser-ho oficialment. Les comarques del Penedès s'han sabut organitzar per ajudar-se, compartir i intercanviar, fruit de molts segles de fer-ho, i ara ho volen seguir fent des d'aquesta nova divisió que recull la petja dels nostres avantpassats, la d'abans de la divisió felipista, i que s'acara a una Catalunya que reflecteix la realitat nacional.

L'Institut d'Estudis Penedesencs, doncs, dona el seu suport a la “Proposició de llei de reconeixement del Penedès com a àrea funcional de planificació” (tram. 2002-00044/08), i a la Proposició de llei de modificació de l'article 2 de la Llei 1/1995, del 16 de març, per la qual s'aprova el pla territorial general de Catalunya, per tal que incorpori l'àmbit del Penedès: l'Alt Penedès; l'Anoia excepte els municipis de Calaf, Calonge de Segarra, Castellfollit de Riubregós, els Prats de Rei, Pujalt, Sant Martí de Sesgueioles i Sant Pere Sallavinera; el Baix Penedès i el Garraf; i de modificació de l'article 12.2 de la Llei 23/1983, de 21 de novembre (tram 202-00046/08), per tal que resti redactat de la manera següent: “2. L'àmbit dels plans territorials parcials és com a mínim d'extensió comarcal, i pot agrupar unitats comarcals i, eventualment, municipis.” Així com a les disposicions addicionals i transitòries proposades, si bé proposem que es retoqui l'addicional 1ª expressant quedi així:

Primera

Es faculden el Govern i el conseller de Política Territorial i Obres Públiques perquè dictin les disposicions necessàries per al compliment de les modificacions que, en aplicació del Pla territorial general de Catalunya, comporta l'aprovació d'aquesta Llei, així com d'aquelles disposicions que siguin necessàries per garantir que aquest nou àmbit tingui les mateixes atribucions que els 7 àmbits ja reconeguts, inclòs el que disposa la disposició transitòria segona de la Llei 1/1995.

L'Institut d'Estudis Penedesencs, per tant, demana al Parlament de Catalunya que aprovi l'àmbit funcional de planificació territorial del Penedès, en igualtat de condicions que els altres, com a pas previ a la configuració de la vegueria del Penedès. Per nosaltres una cosa no té sentit sense l'altra. Si l'actual text de la llei de vegueries estableix diferents fases per a la seva implantació, per què no inclouen la del Penedès amb les de la tercera fase (Pirineus i Catalunya Central) que són les que impliquen una negociació amb l'Estat pel tema de les províncies? Si en aquests moments hi ha al Parlament de Catalunya una majoria significativa de diputats (79 dels 135) conformes a l'àmbit de planificació i a la vegueria del Penedès, per què no s'aprova ara?

Moltes gràcies per la seva atenció!

21 d'abril de 2010